

Nord-Fron kommune
Nedregate 50
2640 Vinstra
Att. Geir Johan Groven

Deres referanse
Vår referanse 2014/4044-7 ESA
Saksbehandler Erik Sandberg, tlf. 61 26 60 70
Avdeling Miljøvernavdelingen

Dato 14.07.2014

Tillatelse - Skadefelling av bjørn i Nord-Fron, Sør-Fron og Ringeby kommuner

Fylkesmannen viser til muntlig søknad fra Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor v/ Groven om skadefellingstillatelse på én bjørn i Nord-Fron, Sør-Fron og Ringeby kommuner.

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 9, jf. §§ 1 og 3, gir Fylkesmannen i Oppland Nord-Fron kommune skadefellingstillatelse på én bjørn i Nord-Fron, Sør-Fron og Ringeby kommuner, øst av Gudbrandsdalslågen. Tillatelsen varer fra 11. juli 2014 kl. 15:00 til 18. juli 2014 kl. 12:00. Nærmere vilkår følger av dette brevet.

Skadefellingstillatelsen ble gitt muntlig til Nord-Fron kommune v/Groven den 11. juli 2014 kl. 15:00. Rovviltnemnda er orientert om vedtaket.

Bakgrunn

11. juli 2014 kl. 14:36 meldte SNO om kadaver av fire søyer og ett lam i området Frydalen i Nord-Fron kommune. SNO hadde på dette tidspunktet dokumentert en av søyene som drept av bjørn, og var i ferd med å fortsette undersøkelsen av de ytterligere kadavrene, deriblant en søye med nesebitt plassert i bekk (klassisk mønster for bjørneskader). Klokken 14:45 søkte Midt-Gudbrandsdal landbrukskontor om skadefellingstillatelse på bjørn. Skadefellingstillatelse ble gitt av Fylkesmannen klokken 15:00. Klokken 19:03 meldte SNO at totalt seks kadaver av sau var undersøkt: Tre søyer dokumentert drept av bjørn, en søye og ett lam antatt drept av bjørn, og en søye antatt ikke fredet rovvilt. Alle kadavrene var ca. to døgn gamle.

Lovgrunnlaget

Det rettslige grunnlaget for avgjørelsen er Lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9.

Naturmangfoldloven § 1 (formål):

"Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur."

Naturmangfoldloven § 18 (annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene):

«Kongen kan ved forskrift eller enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk

- a) for å beskytte naturlig forekommende planter, dyr og økosystemer,
- b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk, vann eller annen eiendom,
- c) for å ivareta allmenne helse- og sikkerhetshensyn eller andre offentlige interesser av vesentlig betydning,
- d) (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.(...)»

Rovviltforskriften § 1 (formål):

”Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.”

Rovviltforskriften § 9 (fylkesmannen sin myndighet til å iverksette betinget skadefelling):

”Ved vurdering av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a. områdets betydning som beitemark
- b. skadenes omfang og utvikling
- c. potensialet for fremtidige skader
- d. muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, metoder for felling og utbetaling av fellingsvederlag og/eller dekning av påløpte utgifter med unntak av lønn mv. i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf viltloven § 35.”

I henhold til § 9 i forskriften kan Fylkesmannen gi fellingstillatelse for å forhindre framtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltnemnda, jf. forskriften § 8. Rovviltnemnda i region 3 har for perioden 1. juni 2014 til 15. februar 2015 vedtatt en kvote på 5 betingte skadefellingstillatelser på bjørn. Det er så langt felt 2 bjørn på denne kvoten.

Fylkesmannens vurdering

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 3.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i loven §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Fylkesmannen har benyttet eksisterende kunnskap om bjørn i behandlingen av saken, jf § 8. Kunnskapsgrunnlaget er skildra nedenfor. Fylkesmannen vurderer at kunnskapsgrunnlaget er tilstrekkelig og vi har derfor lagt liten vekt på føre-var-prinsippet i denne

saken, jf § 9. Vi anser at naturmangfoldloven § 11 ikke er relevant i dette tilfellet. Naturmangfoldloven §§ 8, 10 og 12 er omtalt videre senere.

Om bestandssituasjonen for brunbjørn:

Offentlige avgjørelser som kan få følger for naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon samt effekt av påvirkning, jf. naturmangfoldloven § 8. Fylkesmannen vil vise til beskrivelsen av det Nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt i kommentarene til rovviltforskriften § 3. Rovdata har ansvaret for formidling, drift og utvikling av Nasjonalt overvåkningsprogram for rovvilt, og Rovdata er den sentrale leverandøren av data om status og utvikling i rovviltbestandene til alle forvaltningsledd. Rapporteringsfristen for overvåking av brunbjørn er 1. april hvert år.

Bestanden av brunbjørn i Norge blir primært overvåka ved å analysere DNA fra innsamla ekskrement og hår. De analyserte prøvene med DNA gjør det mulig å fastslå hvor mange brunbjørn som minimum har vært innom Norge i løpet av ett år, hvor de har oppholdt seg og fordelinga mellom hanner og binner.

Bestandsmålet er gitt i tallet på årlige ynglinger. Overvåkingen har derfor tatt i bruk en ny metode, som er utviklet av Det skandinaviske bjørneprosjektet (Bischof og Swenson 2010), til å beregne hvor mange kull som sannsynligvis er født i Norge hvert år. Metoden tar utgangspunkt i det innsamlede DNA-materialet og bygger blant annet på kunnskap om fordeling mellom kjønn og alder i den svenske bjørnebestanden. Den baserer seg også på kunnskap om hvor ofte binnene føder og hvor gamle de er første gang de føder, samt størrelsen på leveområdene og dødeligheten i bestanden. For 2013 er det beregnet at det ble født mellom 3 og 11 kull i Norge, og det mest sannsynlig ble født 7 kull.

Resultatene fra DNA-analysene identifiserte 148 ulike brunbjørner i 2013, 55 binner og 93 hanner. Binner ble i samsvar med tidligere DNA-undersøkelser, bare påvist i avgrensede og spesifikke geografiske områder i Finnmark, Troms, Nord-Trøndelag og Hedmark. Tallet på 148 ulike individ er minimumstall, da en ikke kan gå ut fra at en lykkes i å samle materiale etter alle individ i alle områder. Samtidig er det slik at bjørnebestanden i grenseområdene i hovedsak er felles med Sverige. Mange ekskrement- og hårprøver i grenseområda kan derfor stamme fra brunbjørner som har hoveddelen av sitt leveområde i Sverige.

Det foreligger betydelig kunnskap om den samlede belastningen bjørnebestanden blir utsatt for, jf. naturmangfoldloven § 10. Kjent avgang av brunbjørn i Norge i 2013 var totalt 5 bjørner. Bjørnebestanden er ikke avgrenset av tilgjengelig areal. Det er ikke registrert sykdom på brunbjørn i Norge. Det er kjent at ungedødelighet hos brunbjørn er høy, blant annet på grunn av infanticid (ungedrap). Utover enkelte påkjørsler skjer avgangen av voksen brunbjørn i hovedsak gjennom lisensfelling og skadefelling, slik at miljøforvaltninga i stor grad har oversikt over den samlede belastningen. Fylkesmannen har vurdert den samlede belastningen som bjørnebestanden er og vil bli utsatt for, og mener at vedtaket ikke er i strid med prinsippet i § 10 i naturmangfoldloven. I den forbindelse viser vi også til vedtaket om betinget skadefellingskvote for bjørn i Oppland. Vi legger til grunn at Miljøverndepartementet gjennom fordelingen av måltallet for bjørn til de ulike rovviltregionene har tatt de hensyn som senere er nedfelt i naturmangfoldloven § 12.

Føre-var-prinsippet, jf. naturmangfoldloven § 9, kommer til bruk i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Etter fylkesmannens syn er ikke dette tilfelle i denne saken.

Fylkesmannens vurdering av søknaden:

Brunbjørn er fredet etter lov 29. mai 1981 om jakt og fangst av vilt (viltloven) og naturmangfoldloven. Samtidig er det slik at brunbjørn volder skade på husdyr- og tamreinnæring. For blant annet å hindre skade på husdyr og tamrein kan rovvilt felles med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b). Skadefelling er et virkemiddel for å avhjelpe akutte

skadesituasjoner som kan oppstå, jf. rovviltforskriften §§ 9 og 13, mens regulering av bestandsstørrelsen skal skje gjennom lisensfelling eller kvotejakt (gaupe), jf. rovviltforskriften §§ 10, 11 og 13.

Det er ikke bestandsmål for bjørn i Oppland. I henhold til punkt 2.2.19 i «rovviltforliket» skal soneinndelingen forvaltes tydelig. Dette betyr at det skal være en lav terskel for å gi fellingstillatelse på bjørn i Oppland dersom det oppstår akutte skadesituasjoner. Dette presiseres også i brev av 21. mai 2014 fra Klima- og miljødepartementet og Landbruks- og matdepartementet. Det er allikevel ikke null-toleranse for bjørn i Oppland, jfr. brev av 25. august 2011 fra Miljøverndepartementet til rovviltmyndene, Fylkesmennene og direktoratet. Departementet mener at rovviltforlikets punkt 2.2.19 ikke kan forstås slik at ethvert rovdyr som er i et prioritert beiteområde for husdyr eller kalvingsområde for tamrein umiddelbart skal felles. Det må i hvert enkelt tilfelle gjøres en konkret vurdering av potensialet for skade, og dette vil variere ut fra tid på året og om rovdyret er fast etablert eller på vandring. I alle tilfelle der felling er aktuelt, skal det vurderes om det kan gjennomføres andre tilfredsstillende løsninger som et alternativ til felling. Tilfeller der det nylig har skjedd angrep som også ligger an til å fortsette, ligger i kjernen avvirkeområdet for når Fylkesmannen kan gi fellingstillatelse, jf. § 9 i rovviltforskriften.

I skadeområdet var det på tidspunktet da søknad om skadefellingstillatelse ble fremmet dokumentert et ferskt skadetilfelle tatt av bjørn. Videre var det rapportert om ytterligere fire kadaver, hvorav ett viste skademønster typisk for bjørn. Det befinner seg mellom 15 og 20 tusen sau og lam på utmarksbeite i Nord-Fron, Sør-Fron og Ringeby kommuner, og Fylkesmannen anser at potensialet for videre tap er stort, jf. § 9 a, b og c. Fylkesmannen anser det ikke hensiktsmessig eller praktisk mulig å gjennomføre alternative forebyggende tiltak til felling, som i tilstrekkelig grad kan forhindre videre skade i denne situasjonen, jf. rovviltforskriften § 9 d og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Ut fra dette mener Fylkesmannen det er grunnlag for å gi fellingstillatelse for å hindre videre tap til bjørn.

Alle bjørner som tidligere er dokumentert i Oppland ved DNA-analyser er hannbjørner. Dette tilsier at det er en meget begrenset mulighet for å felle binner. Uttak av en hannbjørn i dette området vurderes ikke å være til skade for bjørnebestandens overlevelse, eller å komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for bjørn, jf. Innst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften §§ 3 og 4.

Vedtak

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift om forvaltning av rovvilt § 9, jf. §§ 1 og 3, gir Fylkesmannen i Oppland Nord-Fron kommune fellingstillatelse på én bjørn fra 11. juli 2014 kl. 15:00 til 18. juli 2014 kl. 12:00.

Det knyttes følgende vilkår til skadefellingstillatelsen:

1. Tillatt område for skadefelling er øst av Gudbrandsdalslågen i kommunene Nord-Fron, Sør-Fron og Ringeby. Fylkesmannen kan endre områdeavgrensningen raskt dersom videre forløp av skader eller skadefellingsforsøk tilsier det.
2. Skadefellingstillatelsen gjelder i tidsrommet 11.juli kl. 15:00 til 18.juli kl. 12:00 i 2014.
3. Binne med unger er unntatt skadefellingstillatelsen.
4. Dersom det gis skadefellingstillatelser i flere områder samtidig, vil skadefellingstillatelsen inndras umiddelbart dersom kvoten for betinget skadefelling blir fylt.
5. Det skal kun benyttes våpen og ammunisjon som tilfredsstiller kravene til jakt på bjørn, jf. Forskrift av 22. mars 2002 om utøvelse av jakt, felling og fangst.

6. Fylkesmannen og Statens naturoppsyn skal uten opphold underrettes om alle tilfeller hvor dyr påskytes, såres eller felles. Dersom dyr blir skadeskutt plikter de ansvarlige å gjøre det de kan for å avlive dyret snarest mulig. Skytter plikter å forvisse seg om påskutt dyr er truffet eller ikke. Fylkesmannen avgjør videre gjennomføring og avslutning av ettersøk. De som har deltatt i forsøket på skadefelling skal uten godtgjørelse bistå forvaltningsmyndighet eller politimyndighet i det videre ettersøk.
7. Den som feller dyr skal fremvise felt dyr for Statens naturoppsyn for umiddelbar kontroll, merking og prøvetaking av biologisk materiale, og skytter skal kunne påvise fellingssted etter anmodning fra Statens naturoppsyn, politiet eller Fylkesmannen.
8. Bjørn felt i medhold av denne tillatelsen er Viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt dyr uten nærmere samtykke fra Miljødirektoratet.
9. Skadefellingstillatelsen gis til kommunen. Skadefellingsleder er Jan Ivar Svendstad. Kun personer som er oppnevnt til kommunens skadefellingslag kan delta i skadefellingsforsøket. Kommunen skal sende en oversikt over deltakerne i skadefellingslaget til Fylkesmannen, dersom dette ikke er gjort tidligere i år. Det forutsettes at kommunen sørger for at alle som deltar i skadefellingslaget er kjent med dette brevets innhold, samt de generelle gjeldende bestemmelsene i rovviltforskriften og forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst.
10. Deltakere i skadefellingslaget skal ved bruk av rifle ha avlagt skyteprøve senest i 2013, og være registrert som lisensjegere.
11. Ansvarlig skadefellingsleder kan, dersom det vurderes som aktuelt, selv ta kontakt med SNO for eventuell bistand. Slik bistand kan bestå av f. eks. kompetanseoppbygging/ opplæringstiltak. SNO vil vurdere eventuelle henvendelser bl.a. med bakgrunn i egen kapasitet.
12. Skadefellingsforsøk og skadefelling i henhold til denne tillatelsen kan skje uten hensyn til grunneierretten, jf. Lov om jakt og fangst av vilt § 35.
13. I henhold til rovviltforskriften § 9a skal deltakere i det kommunale skadefellingslaget få godtgjøring for tid som er benyttet til skadefellingsforsøk. Deltakere som mottar godtgjøring etter ordningen må være registrerte lisensjegere, jf. rovviltforskriften § 15. Fylkesmannen legger til grunn at skadefellingsforsøket skal gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte. Det settes av en ramme på inntil kr 40 000.

I tillegg til døgnseten (1 400,- pr døgn) skal kommunen også beregne feriepenger og arbeidsgiveravgift, og dette skal kommunen dekke innenfor den nevnte rammen fra Fylkesmannen. Av kommentarene til forskriften framgår også hvilke forhold som faller utenfor ordningen. Utbetaling skjer på grunnlag av disse vilkårene, samt rapport fra skadefellingsleder om skadefellingsforsøket og den tid som er benyttet. Fylkesmannen yter etter søknad tilskudd til kommunen til dekning av godtgjøring utbetalt etter vilkårene nevnt over.

Kommunen kan søke om dekning for direkte og dokumenterte kostnader ved oppdraget, begrenset oppad til kr 15 000,-. Det er ikke anledning til å benytte bevilgningen til lønnskostnader, dekning av administrative utgifter for kommunen mv. i tilknytning til lokalt organiserte jegere i forbindelse med iverksetting av fellingstillatelser.

Kommunene må sørge for at deltakerne i skadefellingslaget fører timelister og oversikt over kjørte kilometer mv. Kommunene skal sende skadefellingslogg til Fylkesmannen.

Skadefellingslogg skal sendes innen tre uker etter at skadefellingsforsøket er avsluttet. Ved behov for midler utover rammen må Fylkesmannen kontaktes.

14. Ansvarlig skadefellingsleder skal rapportere hver tredje dag om skadefellingsforsøket til Fylkesmannen, på telefon 61 26 60 00 eller 977 37 223.

Steinar Fossum
Fung. avdelingsdirektør

Erik Sandberg
rådgiver

Etter våre rutiner er dette brevet godkjent og sendt uten underskrift.

Kopi til:

Sel kommune	Botten Hansens gate 9	2670	Otta
Ringebu kommune	Hanstadgate 4	2630	Ringebu
Øyer kommune	Kongsvegen 325	2636	Øyer
Sør-Fron kommune	Kommunevegen 1	2647	Sør-Fron